

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	10 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben híchos hordra:	
Égész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrsésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 23.

Tanuljunk a németektől.

Valahányszor a német katolikusok kongresszusairól olvasok, elfog a szégyen és harag keserősége.

Nem az bánt, hogy az a hatalmas nemzet oly erős lélekkel és erős kézzel dolgozik, hanem szégyenlem, hogy mi nem dolgozunk. Nem az keserít el, hogy az a nemzet, melylyel még valaha kemény turáink lehetnek, erősödik, hanem az, hogy mi Magyarország katolikusai gyengülünk.

Az a lelkesedés, amely ébresztgetésében csekélységemnek is volt annak idején parányi része, s amely a katolikus egyesületi életet megeremeltette, a mely külön politikai pártot szervezett, nem halad, nem fokozódik, nem nyilvánul meg mind nagyobb és nagyobb cselekedetekben, hanem igenis kihalóban van.

Mert a dolog úgy áll, hogy minden hónapban kellene valamit tenni, ami ellenfeleinknek nem tetszik; ami őket hibás álláspontjaikból kizavarja, azok fenntartását, elveik terjesztését megnehezíti.

Amióta az alkotmányküzdelem beállott s a néppárt a koalícióban oly tiszteletet gerjesztő módon helyet tart, azóta a küzdelem lankadásának jelei szemmel-

láthatóan mutatkoznak a társadalmi és irodalmi életben.

Pedig nekünk e hazában hatalmas ellenségeink vannak, akiknek nyugalmat engedaunk nem lehet, nem szabad.

A legnagyobb ellenség a szociáldemokrácia atheizmusa, melynek rohamos terjedését könyves szemekkel figyelem és ellenakció alig látok itt-ott. Terjed a papgyűlölet, a hitgunyolás, az Isten gyalázása éppen a nemzet dolgozó kezében, a munkásosztályban. Ruháinkat, cipőinket, házi eszközeinket, házainkat, forradalmi dalok és istentagadó káromlások között készíti az elámitott nép.

És egész biztos vagyok benne, hogy bármennyire forgatja farizeus szemeit a »Népszava« a kedves Csaplár bácsi után hosszú sora következik még a papoknak, kiket a szociáldemokrata fanatizmus el fog pusztítani.

Mások megbotránkoznak és kifejezik undorukat és megvetésüket a tettessel szemben. Én egyszerűen következetességet látok benne.

Miért?

Az államhatalom a társadalom és munkásnép nyakára engedte növekedni az ugynevezett »szakszervezeteket« — melyek a munkások szellemi és anyagi boldogulását volnának hivatva előmozdítani, de amelyekben más meggyőződést meg nem tűrnek, mint a szociáldemokrácia istentagadását. A szakszer-

vezetek vitaestélyein, előadásain, ünnepelein nem hallani egyebet, mint papfalást, vallásgyűlöletet, forradalomra való készülődést.

A szakszervezetek terrorizálják a munkásokat, a tőkéséket, a főváros közhatalóságait és az államhatalom megfoghatlan könnyelműsége még nagyobb befolyásra fogja őket juttatni. A közepkori céhrendszer tér vissza a maga elfogultságával, göggyével és szűk látókörűk terrorizmusával. Abban legalább a munkaadók érdeke dominált, ebben már szociáldemokrácia felforgató elvei készítik elő a nagy felfordulást.

És ez a szociáldemokraták részéről következetesség. Ők másként nem tehetnek, mint amit tesznek. Kihaszználják mindent a céljaik elérésére.

És mi? — Mi nem szervezünk senkit és semmit. A német katolikus munkásmozgalomról, arról a hatalmas munkásszervezésről, ami ott megy végbe, nekünk, akiknek ilyesmikre még égetőbb szükségünk volna, — mégcsak fogalmunk sincsen.

A szociáldemokrácia után legnagyobb ellenségünk a zsidóliberális sajtó a maga demokratáival és mimikri hőseivel. Napnap után ezer és ezer számba hozzák a lapok uton útfélen a legotrombább támadásokat a haza fogalma, a vallás, az egyház, az Isten ellen.

És a katolikus nép, mint az áldo-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy regény.

A nagy írók ünnepeltük ötvenéves irodalmi munkásságának babérrel, dicsőséggel övezett ünnepén. A mester, hóféhér fűrtelével, rendjelen frakkjával, igazi szimboluma volt a fenséges szellemű művésznak, amint mindkét oldalán — a bankett-asztalnál — Párizs két legszebb asszonya ült és elhalmozta őt hízéggel, figyelemmel. A mester, az »Álmatlan éjszakák« hatalmas szerzője, boldog volt és a pezsgő szelid mámorától áthatottan, mesélt nekünk az ő nagy, ragyogó életéből, amely telistele volt édes, szép emlékekkel.

— Voltaképen csak első sikert nehéz elérnünk, — mesélte a nagy Gabriel D. Uzard. — Csak az elsőt! A többi önmagától jön, egymást követi; mintha csak a sikerek egymást vonzanák, egymást hajszolnák, hogy kényeztesék a szerencsét. Hányszor ért engem is érdemtellenül kitüntetés, hízég! És higgyék el, igen sokszor minden igazi ok nélkül.

— Mester, ön szerénykedik, — szólt közbe valaki.

— Nem, nem. Ez a tiszta igazság! Ismétlem, hogy sok olyan csók jutott nekem osztályrésztül a kartársak szeretetéből, amelyet nem érdemeltem meg. De várjanak csak, elmondok önöknek egyet az emlékeimből. Ez mindent megmagyaráz.

— Mesélj n, mester, mesélj!

Valamennyien elhalgattunk s a tiszteletteljes csendben a mester elmondta ezt a különös történetet, amely mindenkit megindított.

Harminc éves voltam akkor: első nagy sikereim boldog éveiben, fiatal, szerelemre vágyó és csinos ember. Épen a »Rabszolganő« című tragédiámon dolgoztam s a hősnő jelleme fölött gondolkodtam, terveztem, mert sehogy sem voltam megelégedett az első móddal, amint megalapoztam a hősnő karakterét.

Nyári munkahelyemen dolgoztam a Loire mellett, egy csendes kis faluban, távol a városok zajától. Virágos kis kert közepén állott a fehérre meszelt kis parasztház, ahová elvonultam, hogy napestig a művem dolgozzam.

Egy délután észrevettem, hogy valaki leselkedik rám. Oda sem ügyeltem. De a leselkedő nem tágitott s az boszontani kezdett. Főlkeltem hogy elkergessem. El is futott az illető, s ekkor láttam, hogy valami idősebb hölgy menekül, mint a rajta kapott. Alighanem valami kíváncsi nyaraló, gondoltam s nem ügyeltem többé rá.

Másnap a falubeli kertész nagy rózsacsokrot hozott nekem.

— Egy hölgy mondta, hogy hoztam ide az író urnak...

— Miféle hölgy? — csodálkoztam én.

— Nem ismerem, uram. Azt hiszem, ott nyaral a Jacquot apó házában. Valami öreg kisasszony. Azt mondják, hogy német dáma.

Mosolyogtam a dáma figyelmén és természetesen elfogadtam a virágját, melyet oda tettem az asztalomra, hogy élvezzem az illatát munka közben.

Ettől a naptól fogva minden reggel beállított hozzám a kertész és minden alkalommal szép nagy csokrot hozott.

— A hölgy küldte...

Kezdtém megszokni a névtelen imádó figyelmességét. Igazán jól esett; az örök emberi hízás hízégsége volt ez, amely mindenkire hatással van, még ha az eredete nem is a leg-hízégsége. Im már kerestem az alkalmat, hogy megismerkedjem a tisztelőmmel. De hát lehetetlen volt. Ha valahol megpillantottam, oly sietve menekült, hogy nem érhettem el. Gondoltam, illő volna, ha meglátogatnám; de nem csekély csodálkozásomra, eltagadtatta magát a lakásán és nem fogadott.

— Franciska Wörner, — ezt a nevet mondták nekem róla. Elszázból jött, mint a hogy minden esztendőben itt nyaral, ebben a csendes francia faluban.

Nem tolokodtam tovább. Tiszteletben akartam tartani a diszkrét szerelmes inkognitóját és meghagytam őt az ismeretlenségben.

A virágai azonban ezentul is minden nap ott diszlettek az asztalomon... És ha ráhajolva írásomra, a tragédiámon dolgoztam, futó tekintetem mindig észrevette, hogy a bokrok mögött ott les a pillantása, amely gyönyörködik a férfiban.

Egy júliusi vasárnap vendégem érkezett Párizsból. A kis Zizine volt, a színházam bohó kis naivája, aki hízégségen fölkereste téli barátját a nyári pihenésében. A csipkés, selymes színésznő egészen felzavarta a falusi csendes vidéket s a parasztk szenciációként bámulták meg a »párizsi dámát«, akinek nyomában illatos lett az utca s a házam kacajjal telt meg.

zatra szánt barom ki nem nyitja a száját, hanem a maga veritékes munkájával keresett filléreivel vásárolja meg azokat a szennyes írásokat, melyekben az ő hitét gyalázzák.

És a mikor nekünk, e haza ezeréves keresztény hagyományainak letéteményeseinek a betolakodó idegenek orcátlansága és bornirtsága ellen teljes erővel támadnunk kellene, mi még csak nem is védekezünk.

Katholikus pénzen hizik meg a pogány író, ki a szabad gondolat nevében gunyolja Istent, Krisztust.

Katholikus pénzen gazdagodnak meg az atheizmus könyv és lapkiadói.

Katholikus pénzen tenyésznek a pornografia mérges gombái.

A zsidók keresztre tesztették Jézus Krisztust, de nem vitték annyira a gonoszsgát, hogy a keresztfának és a szegeknek árát megfizették volna vele. A mi zsidó sajtónk azonban a hazafiság és kultura örve alatt megfizetteti velünk a szögek árát, amelyekkel a keresztre vernek bennünket. És mi nemcsak, hogy megfizetjük, hanem sziveskedünk a saját nyomoruságosan tengődő sajtónkat előtük becsmérlni is, mikor jól tudjuk, hogy a katolikus sajtó szegénysége a mi bününk, ami hitközönyösségünk, ami árulásunk eredménye.

A harmadik nagy bajunk az egyháziak és világiak között való elhidegülés. A katolikus papság még mindig nem akar beletörödni abba, hogy a pap nemcsak Vorbeter, hanem valódi népvezér kell hogy legyen. A népet vagy mi mentjük meg a szociális forradalom apostolaitól, vagy egyáltalán nem védelmezi, nem menti meg senki. Éppen senki. A világi katolikus elemre, különösen az

Zizine fél napig maradt nálam, aztán visszament a fővárosba.

Délután, alig hogy Zizene elutazott, rémületen futott be hozzám a házigazdám.

— Uram, . . . uram . . . milyen szerencsétlenség történt! — kiáltotta.

— Hát mi történt? — faggattam a lelkenedőt.

— Az a német dáma megölte magát! Riadtan ugrottam fel s valami névtelen félelem kapott meg; megértettem, hogy ehhez e szerencsétlenséghez közöm van.

Letutottam a tragédia színterére, abba a házba, ahol a német hölgy lakott. Szegény teremts! Milyen rut volt a halálban. Most láttam csak jól az arcát: típusa volt a csunya-ságnak. És most értettem meg csak, miért nem akarta soha, hogy megismerkedjem vele. Szegény Franciska kisasszony, bizony megértettem, hogy az ő élete nagy kálvária volt: a rutság kálváriája a szerelem önző országában.

Egyetlen sort sem hagyott maga után a számomra. De még sem távozott üres kézzel az életből: — néhány nappal a halála után egy párizsi virágkereskedő értesített, hogy Franciska Wörner kisasszony megbízásából minden nap virágot kell küldenie a számomra . . .

És ettől fogva mindenüvé, ahol csak megfordultam, utánam jöttek a Franciska virágai; — ha Párizsban laktam, oda küldte a kereskedő; ha utaztam, vasut hozta nekem a megholtak gyöngéd ajándékát.

Két évig fogadtam el a virágokat s akkor lemondtam az alapítvány élvezetéről és a Madeleine-templom Madonnájának ajánlottam föl az örökségemet.

Francois de Rive.

intelligenciára, a lateinerekre, az iparosokra, a kereskedőkre vár a kemény munka, hogy a papsággal vállalva a szociáldemokrácia vallástalanságának s a sajtó féktelenségeinek gátat vessenek. És mi akkor, midőn a német katolicizmus a világon páratlan sajtót teremtett és táplál, mikor a német papság és világi elem egyetértése eddig soha nem is sejtett, bámulatos egyleti életet és társadalmat alkotott, — alszunk és egymásra toljuk a felelősséget.

Mi ugy képzeljük a katolikus mozgalmakat, hogy a püspökök és a papok adjanak pénzt sokat, nagyon sokat, viseljenek minden felelősséget és majd akkor kegyesek leszünk őket megdicsérni, elneinket pedig leszidjuk mint a bokrot a papok pénzéért.

Nos hát a katolikus mozgalmakhoz katolikus pénz is kell, de nem csak a püspököké, nem csak a papoké, hanem a világiaké is. Mindenkinek áldozni, fáradni, irni, beszélni, küzdeni kell. Nincs itt kivétel.

Akkor midőn a francia földön elnémulnak a harangok, földönfutó koldusok lesznek a papok, és guny és megvetés tárgya lesz a vallás, nagyon jól esik látnunk, hogy innen a Rajnán a pápa követének részvételével tárgyalnak a német katolikusok és táplálják azt a hitéletet, azt a krisztusi szellemet, amely előtt tisztelettel hajlik meg a protestáns vallású német császár is, buzdítva alattvalóit, hogy törjenek előre, mindig előre!

A közeledő magyarhoni katolikus nagygyűlés előtt merítsünk erőt és elszántságot a németek példájából. A franciák is oly lagymatagok, mint mi, oly tehetetlen restség ette meg őket is, mint minket.

Ha nem követjük a németek magasztos példáját, nem lesz csoda, ha bennünket is elér a belső egyenetlenségben elgyávult francia katolikusok szomorú végzete. A nagy tölgyet, melylyel nem birtat, a földrengető viharok, megemészlik hitvány kicsi férgek, azok a kis férgek, melyek csak azért élnek, hogy — egyenek.

Gedeon.

Justh a képviselőházban: Justh Gyula a képviselőház elnöke szerdán és csütörtökön a fővárosban tartózkodott. Megjelent a képviselőházban is és az adminisztratív természetű elnöki ügyeket elintézte. Azután tornyai birtokára utazott, de azért az elnöki teendőket csak ő fogja ezután is elintézni.

Petíció a kolozsvári választásellen. Kolozsvárról jelentik: A szerdán megtartott pótválasztáson a Pistóry Mór halálával megüresedett első kerületben tudvalevőleg *Kecskeméthy Istvánt* választották meg képviselőnek függetlenségi és 48-as programmal egy szavazattöbbséggel a szintén függetlenségi *Böhm Mihály* ellen. A választás eredményével Böhm Mihály pártja nincs megelégedve s mint érteülünk a választást a Kuriánál petícióval megtámadni készül.

Az 53. német katolikus nagygyűlés.

Lehetetlen ujjongás nélkül olvasni katolikus léleknek a német katolikusok 53. nagygyűléséről szóló jelentéseket, melyet a Ruhr melletti Essenben, Németország egyik legmodernebb ipari városában tartanak meg a német katolicizmus vezérei.

Mennyi készség, mily ügybuzgalom, mennyi tudás és szervező erő, micsoda mélyszéges imponáló keresztény hitélet és mily diadalmas eredmények! Miért nincs meg mindez nálunk? Nálunk a keresztény szervezkedés lassan halad, az erők izoláltak, küzdenie kell minden keresztény mozgalomnak a lanyhasággal, a jóra való restséggel.

Pedig az idő sürget és a lankadatlan tevékenység édes gyümölcsöket teremne. Van elég anyag, amit szervezni lehetne, vannak kiváló vezértérftai a magyar katolikusoknak is: lánglelkű főpapok, kiváló szociológusok, tanárok, papok, erős agitáló tehetséggel megáldott hitbuzgó keresztény férfiak és még is ahelyett, hogy diadalmasan haladnánk a szervezkedésben, mintha beérnénk a tengődéssel.

Pedig »meg kell szüntetni a gazdasági nyomort, akkor az erkölcsi veszélyek is megfogyatkoznak«. A gazdasági bajok orvoslásához pedig csak a szervezkedés nyit utat. Vajha a német katolikusok lelkesedése és ügybuzgalma szállná meg a magyar katolikusok lelkét is!

Első nap.

Az 53. német katolikus nagygyűlés első napja vasárnap, e hó 19 ike volt. A délelőtti istentiszteletek és szentbeszédék, a délutánt pedig a nagygyűlésnek talán legimpozánsabb jelenete: 50,000 szervezett kath. munkás felvonulása foglalta le. Egy menetben nem is fértek el, két külön menetet kellett szervezni a város két részén. A két menetben *öb mint ötvenezer* munkás vagy száz zenekarral, a zászlók és jelzőtáblák megszámlálhatatlan sokaságával vett részt. Körülbelül hat óra volt, mikor a menetnek *Fischer* kölni bíboros érsek és a nagygyűlés előkelőségei előtt való elvonulással együtt vége volt.

A gyönyörűen sikerült diszfelvonulás után egyszerre tizenöt népes munkásgyűlést tartottak a városban. A munkásgyűléseken tartalmas, ügyes és lelkes szónoklatok, melyeknek előadói a leghíresebb népszónokok — mindenütt egy pap és egy munkás titkár — voltak, hangzottak el a katolikus munkások polgári kötelességeiről és a munkásosztály vallás-erkölcsi kiképzéséről.

Ugyanez nap volt s legény- és mester-egyletek népgyűlése, melyen többek közt *Krusseman* krefeldi ügyvéd az ipar helyzetéről beszélt nagy szakértelemmel. A gyűlés sürgönyileg üdvözölte a budapesti központi katolikus legényegyletet ötvenedik évfordulója alkalmából.

Vasárnap este volt a Németország minden vidékéről és a külföldről a nagygyűlésre összegyülekezett résztvevők ismerkedése az ünnepi csarnokban. Ez az ismerkedési ünnepély talán legjobban mutatta meg a nagygyűlés európai jellegét; egymásután léptek a pódiumra a legkülönbözőbb nemzetű vendégek, hogy a nagygyűlést üdvözöljék.

Elsőnek az odaváló végrehajtó bizottság elnöke, Lämmer szólt. Utána a város főpolgármestere, a protestáns vallású *Holle* lépett a szónoki emelvényre.

Amiket mondott, igen jellemző volt s a nagygyűlés törekvéseinek nagy elégtételül szolgál. Nyíltan, bátran, nagy öntudattal beszélt. Reá mutatott, hogy a keresztény kultura mit teremtett azon a vidéken s hogy a keresztény szellem mire hivatott napjainkban. A társadalmi téren a kereszténység szelleme a benne

rejő erő folytán fog ujat teremteni. A kereszténység épségben tartásában van a nép legnagyobb érdeke. Üdvözlő a város legtisztelendő vendégét, a kölni bíboros érseket, aki egy negyedszázadon át működött a város falai közt. Kívánja, hogy a nagygyűlés napjai az Isten dicsőségére, a haza üdvére és a szociális béke biztosítására folyjanak le.

A polgármester nagyjelentőségű szavait a hatalmas csarnok hallgatósága percekig tartó tapssal és éljenzéssel fogadta.

A polgármester után *Vittinghoff-Schell*, az osztrák katolikusok egyik vezérémbere szólalt fel.

Jellemezte az osztrák katolikusok állapotát s utolsó évi tevékenységét. Beszélte az utolsó katolikus nagygyűlésekről, katolikus központi bizottság megalakulásáról, a Pius-Verein megalakulásáról, melynek eddig 34 ezer tagja van s azon tüntetésről, melyet az osztrák házassági jog tervezett módosítása ellen a katolikusok kifejtettek, midőn a képviselőház asztalára négy és fél milliónyi aláírásu petíciót helyeztek el. E szavak elég kedvező színben tüntetik fel az osztrák állapotokat, de a viszonyok ismerői előtt nem lehet eltagadni, hogy bizony az osztrák katolicizmus is ezer sebtől vérzik, főképpen a leghatalmasabbaknak pártfogásából szeret éledgelni, míg magát egy erőteljesebb lépésre szánja el, rengeteg készülődésbe s időbe kerül, utána kimerülten újból lehanyatlik. Nincsen benne egyetértés, nincsen elszántság, nincsen terv, nincsen vezérlés. Minden szerencsétlenségét betetőzi a nemzetiségi élethalálharc.

Di Santi S. J. egy olasz jezsuita pater elmondotta kihallgatását a Szentatyánál, mielőtt Németországba utazott volna. Elmondotta, hogy a Szentatyát mennyi gond, mennyi nyomor bántja, de Németország neki vigasztalást nyújt. A Szentatya csodálja a német katolikusok tevékenységét, bámulja, hogy az új idők feladatának a német katolikusok mily kitűnően tudnak megfelelni, csodálja azt az egyetértést és összetartást, melylyel működnek. A Szentatya azt mondta, hogy az Isten áldása a német katolikusok működésén szemmel látható és ez azért van, mert oly nagy áldozatkészséggel és oly nagy önmegtágadással dolgoznak, ez másuttal hiányzik.

Ezután még egy sereg felszólalás következett.

Az idő már éjfél felé járt, de a nagyközönség mozdulatlan maradt s türelemmel várta be ezen nagy szellemi élvezet végét.

Második nap.

A nagygyűlés másod napján az ünnepi szent mise után kezdődött az ünnepi csarnokban az első nyilvános gyűlés, amelyen *Gröber* birodalmi képviselő, a nagygyűlés elnöke, elnökölt. Az elnök hatalmas megnyitó beszéde után Fischer kardinális apostoli áldását adta a jelenlevőkre és tudtára adta a gyűlésnek, hogy kérésére X. Pius pápa Vanutelli kardinális követül küldötte a német katolikus nagygyűlésre.

A bíbornok után dr. *Forsch* a porosz képviselőház alelnöke beszélt az új iskolatörvényről. Majd *Racke* mainzi képviselő a keresztény családi életéről. Beszéde közben érkezett meg a német császár távirata, amelyet a címére küldött hódoló táviratra válaszul küldött.

A táviratot *Racke* még a beszéd közben feladta. A távirat így hangzik:

Wilhelmshöhe, aug. 20. Az ott összegyűlekezett német katolikusok barátságos üdvözlését szívesen fogadtam és őszintén örültem annak a jelentésnek, hogy a nagygyűlés a felekezeti és szociális ellentétek kiegyenlítésén fog fáradozni. A hű odaadás ezen kifejezéseért a nagygyűlésnek legmelegebb hálámát fejezem ki.

Vilmos J. R.

A meleg császári sorokat a nagygyűlés lelkesedéssel fogadta.

A nyilvános gyűlés *Racke* beszédével lelkes hangulatban véget ért.

A négy szakosztály is üléseket tartott e napon és rendkívül fontos határozatokat hozott különösen a szociális bizottság.

A *charitativ* bizottságban *Vay Péter* gróf referált a szent *Rafaél* egyesület megbízásából és a magyar és osztrák szent *Rafaél* kivándorlási egyesületet a német katolikusok jóindulatába ajánlja.

A német katolikus nagygyűlésre *Vanutelli* bíboros, a pápa követe augusztus 22-én érkezett meg. A pályaudvaron *Fischer* bíbornok kölni érsek fogadta a nagygyűlés összes előkelőségeinek kíséretében. A pápa kiküldötte megjelent a nagy gyűlésen és ott egy ízben fel is szólalt. A nagygyűlés nevében *Gröber* elnök üdvözölte.

Biharvármegye cimere.

Hónapokkal ezelőtt megemlékeztünk arról, hogy Biharvármegye jelenlegi cimere nem azonos az eredeti cimerrel. E közlésünket *Bunyitay* Vince apátkanonok felfedezésére tettük. Akkor a megye alispánja megtette a kellő lépéseket a vármegye nevében a cimer megszerzése iránt.

Fölkérte *Bunyitay* Vince kanonokot, hogy az esetben, ha a cimer hollétéről tudna, vagy pedig az birtokában van, tudassa vele, esetleg bocsássa azt a megye rendelkezésére. A tudós főpap erre megjelölte a helyet, ahol a cimer feltalálható.

A cimer a török pusztítások alatt teljesen megsemmisült; ebben a téves hitben voltak mindaddig, míg *Bunyitay* kanonok hosszas kutatások után ki nem derítette, hogy a cimer a leleszi premontrai rend levéltárában van elhelyezve.

Az alispán *Bunyitay* utasítására a leleszi levéltár őrzőjével kezdte meg a tárgyalásokat, melynek eredménye, hogy a cimert a cimerlevéllel együtt *Bunyitay* Vince kanonokhoz küldték meg.

Az alispán, mivel legutóbb a cimert és a zászlót, illetve annak másolatát kérték a törvényhatóságtól, a már feledésbe menő cimer kérdést ismét felelevenítette és a *Bunyitay*nál levő cimer lemintáztatását határozta el.

Az új cimer teljesen különbözik a régierőtől. A most feltalált cimer a következőképpen néz ki.

Köralakú pajzs, mely nincs szabályos vonal által részekre felosztva. A köralak felső része égszínké, középső részében több halom húzódik az egész pajzsra keresztül. A szélső jobb halomból szőlővessző nő ki, két szőlőtürrtel, melyeknek színe nem zöld, vagy fehér mint a jelenlegi, hanem bakarszőlő színű, levelekkel és kacscsal. A szélső bal halmok egyikén öt szál buzakalász áll a halmokból kinöve, és nem nem kévébe kötve mint a jelenlegi cimereken látható. A pajzs alsó részében, vagyis a halmok alatt kissé hullámzó kék víz van, melyben három hal uszik és pedig egymásután egyvonalban, nem pedig mint a jelenlegin kettő, a víz felső részében és egy az alsó részben, és nem balról jobbra, hanem jobbról balra. A vízből a jelenlegi kákacsomók, buzogányok teljesen hiányzanak. Es végül a cimer bal sarkában kicsike zöld mező van.

A feltalált cimer 1690-ben készült kézi festés, a cimerlevélnek felső bal sarkában van a cimer hű leírása.

A cimert *Ambros* Aladár kitűnő rajzoló rajzolta le az eredetiről, melynek alapján most

készítette el *Sonnenfeld* Adolf a megyei bélyegzőket, pecsétnyomókat és törvényes cimerket.

A szeptemberi közgyűlésen az alispán jelentést fog tenni a cimer feltalálásáról és ugyanekkor fogja bejelenteni a cimer használatát is. A közgyűlés határozata után aztán már a most feltalált cimert fogják használni minden hivatalos kiadványon.

UJDONSÁGOK.

Készülnek a kiállításra.

— A Városliget rendezése. —

A Nagyváradon szeptember hónapban rendezendő mezőgazdasági kiállításra még folyton érkeznek a bejelentések az egyes kiállítóktól. A már közölt bejelentések is fényesen igazolják, hogy a kiállítást gáncsoló rosszakaratu híresztelések, hírlapi cikkek, minden tendenciájuk mellett sem voltak képesek annak sikerét megakadályozni vagy csökkenteni, hanem ellenkezőleg serkentésül szolgáltak, hogy az irányadó körök még fokozottabb buzgalommal választják meg a kitűzött feladatot.

A munkás kezek szorgos fáradozásai nyomán napról-napra mint jobban bontakozik ki a kiállítás területének képe.

Jelenleg a I. szert. káptalan pavillonját készítik, a I. szert. püspöki uradalom már kész pavillonja mellett.

A gépek elhelyezésére szolgáló épületek, továbbá az istállók már készen vannak. Elkészült a Döry-szigeten a zenepavillon, a vendéglő helyiség, amelyben Szauer és Dolgos, a Bazar-vendéglő jó nevű tulajdonosai fogják ellátni a közönséget.

Most jelölik ki az utakat; a püspökség, a saját pavillonja előtt egy kis remek kertészettel fog bemutatni virágokkal, ritka növényekkel. Ez a része lesz a legcsinosabb a kiállításnak.

A tereket a pavillonok és a gazdasági egyesület otthona körül begyepesítik.

A kiállítás egész területét deszkával bekerítik s a kerítést fehérre meszelik, hogy tetszetősebb legyen. A Nagyhidtól levező uton, a főbejáratnál, nagy diszkaput készítenek, amely valószínűleg a kiállítás után is tenmarad.

Szeptember 1-re a belső felszereléseknek, állványok s a tárgyak helyeit kijelölik, mert a belső elrendezés is tetemes időt vesz igénybe.

A kongresszusokra is érkeznek már a bejelentések. A Szilágymegyei gazdasági egyesület már bejelentette, hogy képviselteti magát úgy a gazda-kongresszuson, mint a kiállítás megnyitására.

A környék lakói nem lehetnek elég hálásak a gazdasági egyesület iránt, a kiállítás rendezéséért. Mert e nélkül még egy évtized múlva sem lett volna rendezve a Városliget. Ez az elhagyatott hely ma már teljesen megváltozott s érdemes a megtekintésre. A tóba bevezető és kifolyó csatorna kész s így az elővíz biztosítva van. A tó feneké majdnem egy méterrel lett mélyítve s az innét kikerülő kavicsal a ligetet feltöltötték s a gödröket elenyésztették. Az egész ligetet körülfutó kocsitutat készítettek.

Csak ne álljanak meg feluton s egészben vigyék keresztül a liget rendezését, akkor ez lesz a város egyik legszebb helye.

* **Polgármesterek kongresszusa.** Pozsonyból jelentik tegnapi kelettel: Ma kezdődött meg a polgármesterek országos kongresszusa, amelyen Kassa és Székesfehérvár kivételével az összes városok képviseltették magukat. Nagyváradról tudvalevőleg a pozsonyi kongresszuson *Lukács* Ödön tanácsos és *Köszeghy* József főmérnök vesznek részt.

* **A Szalárdi-utca csatornázása.** Sztarill Ferenc építész az Emke épületét kibővítette a szomszédos telekre épített részszel. Mivel Szalárdi-utca még nincsen csatornázva, Sztarill Ferenc kérte, hogy még ez évben építtesse ki ezen utcán a város az esővíz és a szennyvíz-csatornát. A városi mérnöki hivatal a kérelem teljesítését a kettős csatorna kiépítésére vonatkozólag véleményes jelentését már megtette; e szerint a csatorna kiépítése feltételeesen és soron kívül teljesíthető. Mivel azonban az ez évi csatornázási programmba nincs felvéve a Szalárdi-utca csatornázása, az csak úgy volna ez évben elkészíthető, ha Sztarill Ferenc kötelezettséget vállal arra nézve, hogy a kiépítés 9038 koronára előirányzott költségét a városnak előlegezi. A csatornák Szalárdi- és Patakcán át kapcsolhatnának be a Szent János-utcai főcsatornába.

* **Az elhagyott gyermekekért.** A Bihar megye múlt évi december hó 20-án tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a gyám-pénztári takarékalap 1904. évi 2032 korona és 02 fillér kamatait az elhagyott gyermekek segélyalapjára fordítja. A közgyűlés eme határozatát jóváhagyás végett fölterjesztették a belügyminiszterhez, honnan tegnap érkezett vissza. A miniszter a közgyűlés határozatát mindenben jóváhagyta.

* **Sorozások Nagyváradon.** Az ideai törvényes sorozást október 10-től kezdődőleg november 30-ig bezárólag fogják megtartani. 656 hadköteles fog a sorozó-bizottság elé állani, melynek tagjai lesznek a polgári hatóság részéről a polgármester, vagy helyettese és Darvassy katonai tanácsos. A katonaság részéről még ez ideig nincs kitüntetve, hogy kik fognak jelenlenni.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke S. Nyisztor Albert végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Vészleposók a színháznál.** A chigagói borzalmas színházi tűz alkalmából a nagyvárad Szigligeti-színház tűzbiztonsága érdekében is többrendű óvintézkedés foganatosítását rendelte el a törvényhatóság. Így a II-od emeleti vészteraszról nem lehetett lejutni, tehát a színház mindkét oldalán a vészteraszról levezető vaslépcsők alkalmazását határozták el. A vészlepcsőt most már építik s mire a téli színi szezon kezdődik, ezzel is fel lesz szerelve színházunk.

* **Foglalás a város földjeiből.** A város külsőségei nincsenek határjelzőkkel ellátva s így megesik, hogy egyes szomszédok elszántanak a város földjeiből. Nehogy ezen elbirtoklások az elévülés által jogosakká váljanak s a város károsodjék, Komlóssy József tanácsnok javasolja a tanácsnak, hogy a város tulajdonában levő összes külsőségek tervrajzát készíttesse el s a határokat határjelzőkkel lássák el. Ennek az alapján azután az esetleges foglalásokkal szemben a város a visszahelyezési pert folyamatba teheti.

* **Könyvek megrendelése a községi iskolák részére.** A magyar könyvkereskedők egyesülete megszívlelendő beadványt intézett Nagyvárad városához a községi iskolák részére szükséges könyvek beszerzése tárgyában. Minden évben a versenytárgyalásoknál olyan dolgok történtek, tullicitáltak egymást a nagyvárad könyvkereskedők. Ilyen versengést a városnak, mint erkölcsi testületnek nem szabad előidézni, mert úgy sem sok köszönet van benne s amit nyer a város a vámon, elveszíti aréven. Kitejti a beadvány, hogy a könyveket nem lehet más árukhoz hasonlítani, mert szabott ára van s a könyvkereskedő bizonyos százalék nyereséget kap abból, amire minden szolid üzletnek szüksége van. A magyar könyvkereskedelem úgy is pang. Külföldön nincs sehol versenytárgyalás a könyvekre, sőt a főváros, a miniszteriumok, állami hatóságok a katonaság rendes könyvkereskedőtől szerzik be szükségleteiket. A pályázatnál a rendes könyvkereskedők 10 %-nál többet nem engedhet. Kéri az

egyesület, hogy a községi iskolák részére szükséges könyveket ne pályázat útján, hanem valamelyik helybeli rendszeres könyvkereskedőtől megrendelés útján szerezzze be Nagyvárad városa. Az egyesület közli még, hogy ilyen rendszeres könyvkereskedő cégek Nagyváradon: Láng József, Vidor Manó és Sebő I. Imre.

* **Egy kir. tanfelügyelő ünneplése.** Zólyom megye tanítószága a Heves megyébe áthelyezett Alpári Lajos kir. tanfelügyelőtől társasbéd keretében nagy ovációk mellett vett búcsút f. hó 21-én Besztercebányán. Jelen voltak a tanügyi férfiakon kívül nagy számban a tisztviselők is, köztük dr. Osztrólsky Miklós főispán, dr. Répássy Máttyás alispán, Obesko Lajos tanító egyesületi elnök.

* **Ahol az adót leszállítják.** Nálunk általános hiedelemmé vált, hogy a közköltöt csak emelni lehet, de leszállítani soha. Vannak azonban boldogabb városok, ahol könnyíteni is tudnak a polgárok terhein. Debrecen város 1907. évi költségelirányzatát már összeállították s most tárgyalják a bizottságok. A költségvetés szerint Debrecen város pótdója 1907-re 21 százalék lesz, a mostani 32 százalékkal szemben, tehát egyszerre 11 százalékkal szállítják le a pótdótot. Ezt az eredményt a jövedelmi források emelésével érik el. Mikor jut Nagyvárad ennyire.

* **A kassai főjegyző nyugdíjba megy** Kassáról jelentik: Kozora Vince Kassa város főjegyzője, aki a miatt, hogy Pongrácz gróf volt főispánnak törvénytelen rendeleteit vakon követte, fegyelmi vizsgálat alá került, tegnap beadta nyugdíjaztása iránti kérvényét. Kérvényében arra hivatkozik, hogy egy részt egészsége meg van rongálva; a fegyelmi pedig ki tudja meddig húzódik; másrészt a város érdeke követeli, hogy a főjegyzői állás egyszer már be legyen töltve. A fegyelmi választmány ez ügyben ülést tart.

* **Uj iskolák** Ilye község képviselőtestülete legutóbbi ülésén elhatározta, hogy két községi iskolát fog építtetni. Az iskola építési munkálatokra vonatkozó árlejtési hirdetményt jóváhagyás végett az alispánnak küldte be.

* **A törvényszék felebbezési tanácsának új elnöke.** A szilágysomlói járásbíróóság vezetőjét, Mile Mihály kir. ítélőtáblai címmel és ranggal felruházott bírót a király a minap a nagyvárad kir. törvényszékhez bíróvá nevezte ki. Mint értesülünk az új bíró e hó 21-én érkezett meg Nagyváradra. Hivatalát azonban csak szeptember hó 12-én fogja átvenni, addig szabadságát élvezi. Mile Mihály a törvényszéken elnöke lesz a polgári felebbezési tanácsnak. Szaktudásától, munkabírásától jogász körökben sok jót remélnek.

* **Wassington szobra Budapesten.** Budapest polgármestere a Wassington szobor leleplezéséhez meghívta azoknak az amerikai városoknak polgármestereit, ahol nagyobb számban vannak magyarok. Ezek közül a Trentoni polgármester megköszönve a meghívást levelében a következőket írja:

Kossuth Lajos nevét e hazában mi jól ismerjük és nagy becsben tartjuk. Az a fogadtatás, melyben ő 1851-ben itt részesült s amelyre ön hivatkozott, az akkori idők népének őszinte megnyilatkozása és az a közvélemény, mely akkor róla kialakult ez idő szerint is él. Igazán találó gondolat, hogy Kossuth szülő hazájában emeltessék szobor annak a férfinak, ki ugyanazt tette a mi hazánkban, amit Kossuth Magyarországnak tett és elérni törekedett. Wassington dicsősége tartós alapokon nyugszik, ő az egész világot, de mindig büszkeség lesz reánk nézve, hogy emléket Budapesten szoborral tisztelik meg.

* **A vármegyei hajduk fizetése.** A vármegyei tisztviselők fizetésrendezésekor egyidejűleg a vármegyei hajduk fizetését is rendezték. E rendezés azonban a hajdukra igen

hátrányos volt, mivel a lakbérből voltak le 60 koronát és azzal javították a fizetést, tehát a hajduk tulajdonképpen nem is részesültek semmiféle fizetésjavításban. E sérelmes fizetésrendezés miatt felirattal járultak a közigazgatási bizottsághoz ez előtt mintegy két évvel. A hosszas hallgatás után végre tegnap leérkezett az ügy a megyéhez. A közigazgatási bizottság visszaküldte a felebbezést és pedig elutasító határozattal, jóllehet ez ideig kedvező biztatásokkal kecsegtették a reménykedő vármegyei hajdukat.

* **Telefon a kórházi osztályorvosoknak.** Bihar vármegye kórházának főorvosa tegnap átiratot intézett az alispánhoz. Átiratában panaszkodik a főorvos, hogy a kórház berendezése nem mindenben felel meg a kívánalmaknak. Így többek közül megemlíti, hogy az éjjel történő balesetek, megbetegedéseknél az osztályorvosok, mivel nem laknak a kórházi épületben, csak órák elteltével tudják betegeiket a kellő segínyt nyújtani. Ennek másik oka az, hogy az osztályorvosoknak nincs külön telefonjuk és így a küldönc útján történő meghívás sok időt vesz igénybe, ami a betegeknek nagy hátrányára van. Ezek elkerülése végett kéri az alispánt a főorvos, hogy két osztályorvos lakásába a telefon féldíjazás mellett bevezetését a vármegye eszközölje ki. Az így még fizetendő féldíjat az orvosok fogják viselni.

* **A rendőrségi tisztviselők egyenruházata.** A honvédség tisztikara kérvényt adott be a honvédelmi miniszterhez, hogy szüntesse vagy változtassa meg a rendőrtisztviselők egyenruházatát úgy, hogy ez a honvédtisztek egyenruhájához ne hasonlítson. Azt akarják a tisztiek, hogy a tisztviselők fehér sapkát viseljenek és ne legyen tisztikardjuk. A rendőrtisztviselő kar el van szánva, hogy a legerélyesebben állást foglal az esetleges változtatással szemben, tartják magukat annyira intelligens embereknek, mint amilyenek a tisztikar tagjai, de azonfelül a rendőrtisztviselők legnagyobb része tartalékos tiszt és éppenséggel nem lehet mondani, hogy szegényt hoznának az uniformisra. A tisztikar mozgalmának nincsen semmiféle alapja. Ezzel szemben a rendőrtisztviselői kar kérvényt adott be a belügyminiszterhez, hogy az uniformisukon levő ezüstsujtások, ezüstcsillagok és ezüstgallérok helyébe sárgaszínű (arany) jelvényeket engedélyezzen, mert így nem lehet őket megkülönböztetni az altisztektől és rendőröktől.

* **Nyugdíjba ment superintendens.** Nagyszébenből jelentik: Müller Frigyes, az evang. szász. egyház superintendensét, főrendiházi tagot, aki ma 78 éves, saját kérelmére nyugdíjazták. Müller 1848 óta áll egyházi szolgálatában. 1893 óta superintendens. Ő kezdeményezte 1890-ben a szász nagygyűlést, a mely a szász politika magyarbarát fordulatát jelentette.

* **Tulipánkert Élesden.** Mint tudósítónk jelenti Élesden «Tulipánkert szövetség» alakult. Az új kert a központi szövetség fiókjaként alakult meg és a megalakítás munkájában dr. Várkonyi Gábor királyi járásbíró vette ki fáradságos, de eredményes részét. Az új kert tagjai a járásbíró elnökévé választották.

* **Jutalom egy sikkasztó elfogásáért.** A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőse közhirre teszi, hogy aki Gerely Árpádot, a marosvásárhelyi vasuti pénztár sikkasztóját elfogja, vagy a hatóság kezébe szolgáltatja, annak az államvasut 2000 korona jutalmat fizet.

* **Vesztett kutya garázdálkodása.** Tudósítónk ismét egy vesztett kutya garázdálkodásáról ad hírt. Kisházán tegnapelőtt egy kutya Füredi Józsefnét, Betkó Ilonát, Bucsa Etelkát megmarta és elmenekült. A mezőn több házi állatot marta meg a kutya és csak azután tudták ártalmatlanná tenni. A megmarta egyének felszállították a Pasteur intézetbe, a megfertőzött község területére a 40 napi ebzárlatot rendelte el a főszolgabíró.

* **Titokzatos lövöldözések.** Rózsa-utcán valami abnormális észjárású embernek különös passziója telik abban, hogy estenként revolverből lövöldöz az utcára. A nagy dörrenésekre előfutó közönség nem talál senkit és mikor lecsendesül minden a lövöldözés ismét elülről kezdődik. E különös kedvtelés annyira megrémítette az utca lakosságát, hogy most már nem mernék este az utcán járni. Tegnap panaszt is tettek többen a rendőrségnek, hogy a lövöldöző elfogatása iránt a nyomozati eljárást tegye folyamatba.

TÁVIRATOK.

A boszniai horvátok hódolata.

Eszék, aug. 23. A Boszniában lakó horvátok elhatározták, hogy ő Felségének Trebinjébe érkeztek pazarul kiállított hódoló feliratot nyújtanak át.

Elmaradt nagygyakorlatok.

Eszék, aug. 23. A honvédségi nagygyakorlatokat a kitört skarlátjárvány folytán nem tartják meg.

Horvát népgyűlés.

Eszék, aug. 23. Maranciban (Dolnji Miholjac kerület) látogatott népgyűlés volt, a melyen Lorkovics dr képviselő a politikai helyzetről szólott. Wéber szerkesztő heves támadásokat intézett Chawrak, e kerület képviselője ellen. A harmadik szónok Polyak dr volt, aki a horvát jogpárt némely tagjának tevékenységét kritizálta élesen. A népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amely rokonszenvének ad kifejezést a haladópart iránt. Chawrak képviselőnek a népgyűlés bizalmatlanságot szavazott.

Trepov betegsége.

London, aug. 23. Trepov megbetegedését mérgezési kísérletnek tulajdonítják, miért is szakácsát és három más alkalmazottját letartóztatták.

Elsülyedt város.

Budapest, aug. 23. (Saját tud. táv.) A Kölnische Zeitungnak jelentik: A földrengés következtében Hulotta város elsülyedt. A város 10 ezer lakosából alig százan menekültek meg.

A délamerikai földrengés.

London, augusztus 23. Valparaisó-ból jelentik, hogy most már egész bizonyossággal meg lehet állapítani, hogy a földrengés által elpusztult emberek száma 3000. Az egész város romokban hever. Az összes középületek elpusztultak, ugyiszintén a fő-utcák. Még nagyobb volt a pusztulás Valparaiso környékén. Elpusztultak az összes vidéki városok. A kikötőbe folyton érkeznek hajók csapatokkal és élelmiszerekkel. Tegnap 11 földlökést éreztek újból. A múlt évben elsülyedt egy hajó a közelben, azt a földrengés most felszínre hozta. A menekülők száma 30,000-re rug.

Berlin, augusztus 22. Chiléből jelentik: Az első földlökés óta 500 földlökést éreztek. A földrengés területe 6000 km-re terjed. Az anyagi kár 11 millió fontra rug.

Sztrájk Spanyolországban.

Bilbao, augusztus 23. A sztrájkolókat tegnap reggni megakadályozták, hogy a városba nyomuljanak, mire a csapatokat kövekkel dobálták meg. A katonaság fegyvert használt. Egy munkás megsebesült.

Bilbao, augusztus 23. A lapok nem jelentek meg. A csapatok és a sztrájkolók kö-

zött összetűzések fordultak elő, miközben számosan megsebesültek. A tengerészeti miniszter ideérkezett. A városban kihirdették az ostrom-állapotot.

Az orosz forrongás

Pétervár, aug. 23. A legutóbbi minisztertanács elhatározta, hogy külön bizottsággal törvényjavaslatot dolgoztat ki az elemi iskolai tanítás tárgyában, hogy első sorban e törvényjavaslatot terjessze a birodalmi tanács és a birodalmi дума elé.

A minisztertanács egyidejűleg elkerülhetetlenül szükségesnek mondotta, az elemi iskolai tanítók jövedelme felemeltessék, ezen iskolák száma szaporíttassék. E végből a jövő iskolai évre 5 millió 330.000 rubelt folyósítanak. A minisztertanács ezenkívül elhatározta, hogy a parasztnak a többi társadalmi osztályokkal való egyenjogúsítására vonatkozó törvényjavaslatokat készít.

Szükségesnek mondták ki továbbá, hogy a lengyel és a lithván provinciák tanszabadságát korlátozó törvények hatályon kívül helyeztessenek.

MULATSÁG.

Felülfizetés a kereskedő ifjak mulatságán. A nagyvárad kereskedő ifjak mulatságán. A nagyvárad kereskedő ifjak által vasárnap a Szt. László fürdőben rendezett hangversenynyel egybekötött mulatságon a következő felülfizetések történtek:

Vinkler József felsz. püspök 10, Fetser Antal felsz. püspök 10, Grócz Béla kanonok 10, Palotay László kanonok 5, Bunyitay Vince kanonok 4, Johán Weisz Sohn Wien 6, Kádár János 6, Huzella Gyula 5. Engl Károly Budapest 5, Mertz János 5, Glora Gyertya gyár Budapest 5, Riez Testvérek 5, Ringeisen Testvérek 5, Schmidt Viktor 4, Révész és Wital 4, Pfaff Kálmán 4, M. Volráth Hercogenburg 4, Concordia vasgyár Csetnek 4, Grünvald és Laufer Budapest 4, Schmidt Béla 3-50, Scholman Márton 3-50, Bächer Andolf Buda-Pest 3, Ferency Géza 2, Voszka Ferenc 2, Schwarc E. és Fia Szeged 2, Barabás Béla 2, Ifj. Jelinek Ferenc 2, Siagi Kálmán 2, Sinka László 2, P. trovits Mihály 2, Dillmont Frigyes Budapest 1-50, Györi Sándor 1, Gaál Szabó István 1, Mózes Pálné 1, Sztankovits József 8, Kernáts János 10, Agárdi Jánosné —50, Wagner Mihály —50 koronát. A felülfizetésekért ezuton is hálás köszönetet mond a rendezőség.

Hangverseny Élesden Csanádi Virgil budapesti zongoraművész folyó évi augusztus hó 25 én este 8 órakor kezdődőleg Élesden, «Erzsébet Szálló» nagytermében, Özv. Szikszay Józsefné, Léderer Mártonné, Mezey Miczy, Bérczy Gabi, dr Farkas Imre és Mezey Gyula közreműködésével hangversenyt rendez. A fényes sikerűnek ígérkező hangversenyre már kibocsájtották a meghívókat. Belépti-jegy: Családjegy 5 kor. Személyjegy 2 kor. Hangverseny után tánc lesz. A befolyó tiszta jövedelemnek egy része jótékony célra lesz fordítva. Jegyek előre válthatók Jakabfi Lipót üzletében. A hangverseny iránt nemcsak Élesden, de az Körösvölgyön nagy az érdeklődés. A hangverseny műsora a következő: 1. Prolog. Irta dr Farkas Imre, előadja Bérczy Gabi. 2. a) Temesvári szerenád. b) Népdalok. Előadja zongorán Csanádi Virgil. 3. Dal a két japán legyőzről. Szövegét és zenéjét írta dr Farkas Imre, éneklé Bérczy Gabi, zongorán kísért özv Szikszay Józsefné. 4. Liszt Ferenc XIV-ik rapszodiája. Zongorán előadja Léderer Mártonné. 5. Kacagnomkell. Monolog. Előadja Mezey Miczy. 6. Népdalok. Zongorán előadja Csanádi Virgil. 7. Odahaza. Kuplé. Szövegét írta dr Farkas Imre, zenéjét szerezte Csanádi Virgil, éneklé Bérczy Gabi. 8. Versekk. Irta és előadja dr Farkas Imre. 9. Kuruc nóták. Tárogatón előadja Mezey Gyula. 10. Néphimnusz. Szövegét írta Pósa Lajos. Zenéjét szerezte Csanádi Virgil,

szövegét zongorakíséret mellett elmondja Mezey Miczy.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. —

9.

Irta: Fergus Hume.

— Angolból. —

— Itt lakik mr Whyte Oliver? — kérdezte a detektív.

— Lakik is, nem is, — felelte mrs Hableton. — Már egy hete nem láttam s azt hiszem, leitta magát valahol és most hortyog. De bele-tettem valamit az ujságba, ami ugyancsak kijózanítja; mert hadd tudja meg, hogy nem vagyok olyan gyékény, amelyen mindenki laposhat, s ha ön barátja, hát megmondhatja neki, hogy ő is csak olyan fenevad, mint a többi férfi.

A detektív türelmesen végigvárta ezt a kitörést, s mikor mrs Habletonnak s sebes beszédétől elállt a lélegzete, nyugodtan azt kérdezte:

— Nem beszélgethetnék önnel pár percig?

— Ugyan minek? — gyanakodott mrs Hableton. — Takadjék innen; semmi közöm az urhoz; egyéb dolgom is van, mit hogy az első jött-menttel tereferéljek.

— Pedig nagyom meleg van, — felelte a detektív, megtörülve zsebkezdőjével piros-pozsgás arcát — s igazán jól esnék...

— Mondom, hogy takarodjék! — rikácsolta mrs Hableton közbevágva, — és vigyázzon magára, mert mindjárt zajt ütök.

— Az pedig kár lenne, — mondta mr Gorby egykedvűen, — mert akkor nem mondhatnám el önnek, amit mr Whyte Olivérről tudok.

A sárkány azonnal megjuhászodott erre a feleletre és zsémbesen a kertajtó felé indult, mondván:

— Jöjjön be hát; ezt elébb is megmondhatta volna.

Ezzel, mindenütt előtte járván, bevezette a detektívet saját lakásának a kis szalónjába, ahol leült az egyik bőrszékre, levette fejéről a kendőt és türekésző kíváncsisággal nézett a detektívre, aki szintén leült.

— Nos, — kezdte mrs Hableton, — most hát ki vele! Kicsoda az ur? Miért jött? Mit akar? És mit tud mr Whyte Olivérről?

A detektív megtörülte verejtékező homlokát és kertelés nélkül felelt:

— A nevem Gorby és detektív vagyok, Mr Whyte Olivért keresem.

— Nincs itthon, — felelte mrs Hableton meghökkenve, mert azt hitte, hogy a lakója valami galibát csinált és most letartóztatják.

— Tudom, hogy nincs itthon, — bólintott mr Gorby.

— Hát hol van?

A detektív hirtelen felelt és leste szavai hatását:

— Meghalt.

Mrs Hableton halálsápadt lett és hátrább tolt a székét.

— Nem, — kiáltott föl rekedten, — talán csak nem ölte meg?

— Kicsoda nem ölte meg, kérdezte a detektív hirtelen.

Mrs Hableton nyilvánvalóan többet tudott, mint amennyit mondani akart, mert hirtelen összeszedve magát, kitérően felelt:

— Ugy akartam mondani, hogy talán csak nem ölte meg magát?

Mr Gorby élesen szemébe nézett az aszszonynak s bár tudta, hogy mrs Hableton elszólta magát, úgy tett, mintha semmit sem vett volna észre és közömbösen felelte:

— Oh nem; nem úgy ölte meg magát. De miből gondolja, hogy öngyilkos lett?

Mrs Hableton nem telet, hanem tölkelve, gyorsan odament a pohárszékhez, elővette a brandys üveget meg egy kis boros-poharat s félig megtöltve egy hajtásra kiitta. Aztán ismét leült a detektivvel szemben és mentegődzve mondta:

— Nem igen szoktam inni, de ez a hir, amit ön hozott, annyira megrázott, hogy meg kellett erősítenem az idegeimet. Most pedig mondja meg mit akar megtudni tőlem?

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Szilvát

pálinkafőzéshez, bármely mennyiségben vesz az Érmelléki részv.-társaság Nagypiac-tér 10.

1789.

KÖZGAZDASÁG.

Borászati kongresszus Nagyváradon.

F. é szeptember hó 16. 17-én városunkban fog rendeztetni a III. országos szőlészeti és borászati kongresszus. Behatóan fognak itt foglalkozni mindazon dolgokkal, melyek hazánk bortermelőinek érdekeit védik. Az előadások anyaga a következő lesz:

1. »A borértékesítésről«, Czeiner Nándor, urad. jószágfelügyelőnek ismertetése
2. »A bortörvény revíziója«, Dr. Drucker Jenő, a M. Sz. O. E. igazgatójának előadása.
3. »Az agrárkölcsony reformja«, Dr. Molnár Imre, jogakadémiai tanárnak előadása.
4. »A borászati szakismeretek terjesztéséről«, Rácz Sándor, a budafoki m. kir. Pince-mesteri Tanfolyam igazgatójának előadása

A kongresszuson eddigelé 20 gazdasági egyesület lesz jelen kiküldött képviselői által és több száz szőlőbirtokos az ország különböző borvidékéről. A nagyváradai és biharmegyei szőlőbirtokosok a saját érdekükben nagyon helyesen tennék, ha a kongresszuson valamennyien megjelenének és meghallgatnák azokat az előadásokat s részt vennének az ezekből eredő vitákban, melyekből sok hasznos dolgot meríthetnének. Jelentkezést elotogad és részletes felvilágosítást a »Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete: Bpest., IX., Üllői-ut 25. mint a kongresszus központi irodája, és a Nagyvárad Hegyközség elnöksége ad Nagyváradon.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 22.

Osztrák hitelrészvény	—	—	678
Magyar hitelrészvény	—	—	796
Leszámitoló bank	—	—	506
Rimamurányi	—	—	525
Osztrák-m. állam vasutirészvény	—	—	670
Közuti vasut	—	—	594
Városi villamos vasut	—	—	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, augusztus 22.

Buza okt.	—	—	14.24	—	14.26
Rozs okt.-re	—	—	12.12	—	12.14

Tengeri augusz. 1906	—	—	10.26	—	10.28
Zab ápr.-ra	—	—	—	—	11.04
Repeze aug.-ra	—	—	32.50	—	32.70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 aug. 22-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	112.50
Magyar koronajáradék 4%	—	—	—	94.80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	—	—	—	847.5
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	94.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	78
Magyar gyermek sorsjegy-kölesön	—	—	—	2.07
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	—	—	—	154
Osztrák járadék papirban	—	—	—	99.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	100.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	117.80
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	99.45
1860. oszt. államsorsjegyek	—	—	—	1.59
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	17.75
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	809.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	—	—	—	669.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	670
Német birodalmi márka	—	—	—	19.07
London vista	—	—	—	117.30
Páris vista	—	—	—	240.15
20 márkás arany	—	—	—	95.31
20 frankos frankos (Napolender)	—	—	—	23.46

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. augusztus 13. 14. napján tartott vásárban eladott természetmenyek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza ó 13	—	uj 12.80	12.60	Kétszeres buza ó 10.40	uj 10.20	10	—	Rozs ó 10.20	uj 10	—	9.80	Árpa ó 10.40	uj 10	—	9.80	Zab ó 13.40	uf 12.20,	12	—	Tengeri 14.20	14	—	—	Borsó 34																																																																												
Lencse 38	—	Bab 28	—	Köleskása 44	—	Burgonya 4	—	100 kiló lángliszt 25.50	Zsemlyeliszt 25	—	Fehérkenyerliszt 24.50	Barnakenyerliszt 20	—	Széna fuvarral 4.60	Szalma fuvarral 1.20	Só zott szalonna 168	—	Zsup-szalma	—	18	—	Áom-szalma	—	12	—	1 köbméter bükkfa 7	—	Tölgyfa 8	—	Cserfa 8	—	1 kiló marhabus I. o. 1.36,	kiló marhabus II. o. 1.34	kiló marhabus III. o. 1.28	1 liter ó-bor 1	—	1 liter uj-bor 80	—	liter pálinka	—	72	—	1 liter szilvapálinka 1.60,	1 liter szesz 2	—	1 m. kőso 21.80,	1 mm. nyers faggyu 72	—	1 mmjolvast. fagyu 92	—	1 mm. szappau 50	—	1 mm birka gyapju	—	1 m m. magyar gyapjó 1 mm.	—	—	hltr. -bor 64	—	1 hltr. ujbór 38	1 m . m. mész 1.80	1 mm kemény faszén 320	1 mm. puha faszén 3	1	—	hltr. kendermag	—	—	1 hlt. köles	—	—	1 hltr. repeze	—	—	1 hlt. dió 40	—	1 hlt. mogyoró	—	—	1 hlt. aszalt szilva	—	38	—	1 kg savanyu káposzta	—	—	1 kg szalonna nyers 150	1 kg sertésbús 144	1 kg vereshagyma 14	—	1 kg foghagyma	—	40	1 kg bors 220	1 kg paprika 4.50	1 kg barna kenyér 18	—	Egy liter kóolaj	—	44

Forgalmi kimutatás 1906 aug. 13-14.

hizta buza körülbelül	240	hltr	—	Kétszeres buza	110	hltr	Rozs	130	hltr	Árpa	100	hltr	Zab	80	hltr	Tengeri	30	hltr	burgonya	160	hltr.
-----------------------	-----	------	---	----------------	-----	------	------	-----	------	------	-----	------	-----	----	------	---------	----	------	----------	-----	-------

Marha ártáblázat 1906. évi aug. 13-14.

1 pár I-ső rendű jármos ökör	800—910	korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	705—805	korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör	600—720	korona.
1 drb fejős tehén	185—400	kor., 1 drb vágó ökör
260—425	kor. 1 drb. vágó tehén	210—380
ökör	1 drb veres borju	42—60
kor. 1 drb. fél éves borju	65—92	kor., 1 drb egy éves borju
74—170	kor., 1 drb két éves borju	90—240
korona. 1 drb hizott sertés	120—124	kor., pár fél éves sertés
35—56	kor., 1 pár egy éves sertés	70—85
kor. 1 pár két éves sertés	130—190	korona. 1 drb igás ló
170—340	korona. 1 pár ökörbőr	58—60
gor., 1 pár tehénbőr	42—52	kor. 1 pár borjubőr
10—20	kor., 1 pár lóbőr	18—26,
korona.		

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

7001—1906

Hirdetmény.

Nagyvárad város I-ső és II-ik kerületében levő Olaszi, Ujváros és külváros városrészeire vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1905-6 évi nyilvános számadásra kötelezett vállalati adóljstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. §-a értelmében f. évi augusztus 25-től szeptember 1-ső napjain át

nyolc napi közszemlére

az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészekre nézve 15-ik, számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megrova voltak, lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás ála nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatóságához írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1906. augusztus 23.

Városi adóhivatal.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe, hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményü

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet u. m. váltóköcsönt nyújt, jelzálogköcsönt ad ingatlanokra, betéteket elfogad: könyvre, 5- $\frac{1}{2}$ % kamat mellett és folyószámlára, valamint folyószámlaköcsönöket nyújt.

Konvertál köcsönöket előnyös kamatláb mellett, előleget nyújt értékpapirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

A hatóságilag engedélyezett végeladás!

A Fábry Testvérek

Fő-utcai Moskovits-féle palotában lévő üzlethelyiségében már csak rövid ideig tart.

Az összes áruk: Kalapok, cipők, ingek, zsebkendők, vásznak, sifonok, szallagok, barhetek, bélésárúk, csipkék, fiú- és leány cipők és csizmák, férfi, női és gyermek harisnyák, pamutok, himzések nagyban és kicsinyben minden elfogadható árban eladatnak.

Üveg iroda, bolti állványok, gázberendezés, több gázlámpa, nikkel kirakat állványok, áru dobozok

igen olcsón eladók

HIRDE T É S E K

jutányos árban
felvétetnek a

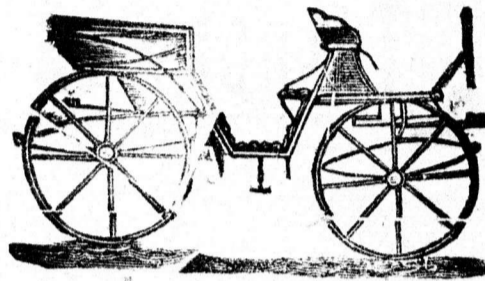
„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Egy-két jó családból való,
2-3 középiskolát végzett fiú
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Villanyerőre berendezett n.-várad KOCSIGYÁR!

Hogy biharvármegye gazdaközönségének kocsi szükségletét kielégíthessük gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk, hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedéletlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból.

Bármilyen fél 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. Telefon sz. 445.

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. 1737

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár“

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

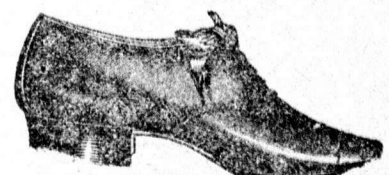
elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfalozott pincehelyiség minden órán kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

Minden háztulajdonosnak

sáját érdeke, hogy jó házfedele legyen. Ennélfogva ajánlom 18 év óta fennálló jóhírnévnek örvendő

cserepező iparüzletemet.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkálatokat, ugymint **cserep-, pala-** stb. **fedeleknél** évi jókarban tartását évi csekély összeg fizetése mellett. Nemkülönböztetve **cserepre való átfedését** a legolcsóbb árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Mint a múltban úgy a jövőben is legfőbb törekvésem, hogy megrendelőimet a legpontosabb munkálatokkal teljesen kielégítek.

Maradtam kiváló tisztelettel

Tárnoky László cserép- és palafedő mester
Szaniszló-u. 717.

Vasöntőde Nagyváradon.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier cég alatt

egy a mai kor vívmányaival felszerelt

VASÖNTÖDÉT nyitottunk.

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruraktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérneműket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmúlnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénzvásárlásnál

5% **árengedmény.**

Postai rendeléseknél a megnevezett árakért a pénzt visszadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.